

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گناباد

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه

واحد برنامه ریزی درسی و آموزشی

طرح دوره (COURSE PLAN)

عنوان: پرستاری در فوریت‌ها	مقطع: کارشناسی
رشته تحصیلی پرستاری	محل برگزاری: دانشکده پرستاری، مرکز مهارت‌های بالینی
تعداد واحد: ۱,۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰,۵ واحد عملی)	نوع واحد: نظری
تعداد جلسات: ۸ جلسه کلاس تئوری + ۴ جلسه کلاس عملی	*پیش‌نیاز یا هم‌نیاز:
اصول و کلیات اپیدمیولوژی، داروشناسی، اصول و مهارت‌های پرستاری، پرستاری در اختلالات سلامت مادر، پرستاری بیماری‌های کودکان، پرستاری بزرگسالان/سالمدان ۱ تا ۴	
گروه هدف: دانشجویان ترم ۶ کارشناسی پرستاری	تعداد جلسات: ۱۲ جلسه
	ساعت برگزاری: ۱۷ ساعت نظری، ۱۶ ساعت عملی
مدرس/مدرسين: امیررضا نصیرزاده	
تهیه و تنظیم: امیررضا نصیرزاده	

هدف کلی درس:

افزایش آگاهی و آماده‌سازی دانشجو جهت انجام مراقبت‌های اورژانسی مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری و ایمن جهت حفظ جان مصدومان/بیماران اورژانسی بر اساس ملاحظات اخلاقی و قانونی، برقراری ارتباط مناسب با خانواده در بخش‌های اورژانس بیمارستانی و آماده‌سازی دانشجو جهت انجام مراقبت‌های اورژانسی ایمن و با کیفیت با به‌کارگیری تریاژ و قضاوت صحیح بالینی و مبتنی بر فرآیند پرستاری جهت حفظ جان و بهبود وضعیت سلامت مصدومان/بیماران اورژانسی.

اهداف اختصاصی:

از فراگیران انتظار می رود در پایان دوره قادر باشند:

۱. مراقبت‌های اورژانسی ایمن و باکیفیت را برای مصدومان و بیماران بدحال، مبتنی بر فرآیند و تشخیص‌های پرستاری طراحی و اجرا کند.
۲. اصول و سطوح مختلف تریاژ را به درستی اجرا کرده و با استفاده از قضاوت بالینی صحیح، اولویت‌های مراقبتی را تعیین نماید.
۳. اقدامات فوری و مداخله‌ای را با هدف حفظ جان و ارتقای وضعیت سلامت بیماران اورژانسی به کار گیرد.
۴. در تمامی مراحل ارزیابی، تصمیم‌گیری و ارائه مراقبت‌های اورژانسی، ملاحظات اخلاقی و مقررات قانونی را به طور کامل رعایت نماید.
۵. ارتباط موثر، حرفه‌ای و حمایتی با بیماران و خانواده‌های آنان در محیط پرتنش بخش اورژانس برقرار کند.

تکالیف و پروژه‌های دانشجویان

- دانشجویان بایستی به طور مرتب و منظم در جلسات آموزشی حضور داشته باشند.
- با آمادگی و مطالعه قبلی منابع در مباحث درس مشارکت فعال داشته باشند.
- در ابتدای هر جلسه، کوئیز شفاهی یا کتبی از جلسات قبلی اخذ خواهد شد.
- شرکت دانشجویان در ارزشیابی تکوینی و تراکمی الزامی است.

❖ روش تدریس

روش تدریس: سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)، یادگیری مبتنی بر مورد (Case based learning)

الگوی تدریس: پیش سازمان دهنده، مساله محور
وسایل آموزشی: کامپیوتر و دیتا پرژکتور، مانکن و مولاز، نقشه مفهومی، پاور پوینت، ماژیک و وایت برد، نمایش تصاویر و فیلم

مقررات و نحوه برخورد با غیبت و تاخیر دانشجویان:

بر اساس ماده 14 آموزشی، غیبت غیر موجه در امتحان پایان ترم به منزله نمره صفر و غیبت موجه موجب حذف آن درس خواهد شد.

ارزشیابی دانشجویان

ردیف	شیوه ارزشیابی دانشجویان بخش نظری	درصد	نمره
1	حضور منظم و شرکت فعال در مباحث کلاس	10	2
2	کوئیزهای سرکلاسی	10	2
3	آزمون تکوینی (میان ترم)	20	4
4	آزمون تراکمی (پایان ترم)	60	12
جمع کل			
		100	20
ردیف	شیوه ارزشیابی دانشجویان بخش عملی	درصد	نمره
1	حضور منظم و شرکت فعال در تمرینات کلاس	10	2
	آزمون تکوینی (میان ترم)	20	4
2	آزمون تراکمی (پایان ترم)	70	14

منابع اصلی:

نیک روان مفرد، ملاحظت. کتاب جامع فوریت‌های پرستاری، نشر حیدری.

Curtis, Kate., Ramsden, Clair., Shaban, Ramon., Fry, Margaret., Considine, Julie. Emergency and Trauma Care for Nurses and Paramedics, Elsevier.

جدول زمانبندی بخش نظری

جلسه	موضوع	اهداف جلسات
اول	جلسه اول: مدیریت راه هوایی و احیای قلبی-ریوی پایه (BLS) مباحث: اصول احیای قلبی ریوی پایه (بر اساس جدیدترین پروتکل)، مدیریت راه هوایی. تشخیص‌های پرستاری مرتبط: اختلال در تهویه خودبه‌خودی، الگوی تنفسی غیر مؤثر، خطر خفگی.	اهداف آموزشی (دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود): ۱. مراحل و توالی احیای قلبی-ریوی پایه (BLS) را بر اساس آخرین دستورالعمل‌های استاندارد نام ببرد. ۲. علائم بالینی خفگی و اختلال در تهویه خودبه‌خودی را به سرعت در مصدوم تشخیص دهد. ۳. تکنیک‌های باز کردن راه هوایی و تهویه مصنوعی را به درستی روی مانکن اجرا کند. ۴. تدابیر پرستاری لازم جهت اصلاح «الگوی تنفسی غیر مؤثر» را طراحی و اجرا نماید.
دوم	جلسه دوم: احیای قلبی-ریوی پیشرفته (ACLS) و اورژانس‌های قلبی مباحث: اصول احیای قلبی ریوی پیشرفته، استفاده از دفیبریلاتور. تشخیص‌های پرستاری مرتبط: کاهش برون‌ده قلبی، خطر اختلال در عملکرد قلبی عروقی.	اهداف آموزشی (دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود): ۱. تفاوت‌های احیای پایه و پیشرفته و نقش پرستار در تیم احیاء (Code Blue) را شرح دهد. ۲. دیس‌ریتمی‌های تهدیدکننده حیات (مثل VF و pVT) را تشخیص داده و شوک الکتریکی را به صورت ایمن اعمال کند. ۳. مداخلات پرستاری فوری برای مدیریت بیماران دچار «کاهش برون‌ده قلبی» را لیست کند. ۴. عوامل ایجادکننده «خطر اختلال در عملکرد قلبی عروقی» را ارزیابی و پایش نماید.
سوم	جلسه سوم: احیای مایعات و مدیریت همودینامیک مباحث: اصول احیای مایعات در مصدومان و بیماران اورژانسی، انواع سرم‌ها. تشخیص‌های پرستاری مرتبط: خطر کمبود حجم مایع، حجم بیش از حد مایع، خطر شوک.	اهداف آموزشی (دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود): ۱. انواع محلول‌های وریدی (کریستالوئید و کلونئید) و اندیکاسیون‌های مصرف هر کدام در اورژانس را توضیح دهد. ۲. نشانه‌های بالینی «خطر شوک» و «کمبود حجم مایع» (مانند تغییرات فشار خون و نبض) را ارزیابی کند. ۳. پروتکل‌های احیای مایعات سریع را اجرا کرده و از عارضه «حجم بیش از حد مایع» (Overload) پیشگیری کند.
چهارم	جلسه چهارم: ترانسفوزیون خون و مدیریت واکنش‌های ایمنولوژیک مباحث: اصول ترانسفوزیون خون و فرآورده‌های خونی در اورژانس. تشخیص‌های پرستاری مرتبط: خون‌رسانی غیر مؤثر بافت محیطی، خطر واکنش حساسیتی.	اهداف آموزشی (دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود): ۱. مراحل ایمن آماده‌سازی، بررسی متقاطع (Cross-match) و تزریق فرآورده‌های خونی را به ترتیب شرح دهد. ۲. علائم اولیه «واکنش‌های حساسیتی» و آنافیلاکسی ناشی از تزریق خون را تشخیص داده و مداخلات توقف تزریق را فوراً اجرا کند. ۳. تدابیر پرستاری جهت بهبود «خون‌رسانی غیر مؤثر بافت محیطی» در بیماران دچار خونریزی حاد را پیاده‌سازی کند.

ارزشیابی تکوینی

پنجم	<p>جلسه پنجم: دارودرمانی اورژانس و محاسبات دارویی</p> <p>مباحث: اصول دارودرمانی در اورژانس، محاسبات دارویی (میکرودرپ، دوزاژ).</p> <p>تشخیص‌های پرستاری مرتبط: خطر ناپایداری سطح قند خون، تهوع.</p>	<p>اهداف آموزشی (دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود):</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. فرمول‌های محاسبات دارویی (تنظیم قطرات و دوز داروهای تریالی احیاء) را در سناریوهای بالینی به درستی محاسبه کند. ۲. داروهای پرخطر اورژانس و عوارض جانبی آن‌ها را نام ببرد. ۳. تظاهرات افت یا افزایش ناگهانی قند خون را تشخیص داده و مداخلات دارویی پیشگیرانه برای «خطر ناپایداری سطح قند خون» را اجرا کند. ۴. اقدامات دارویی و غیردارویی برای کنترل «تهوع» حاد در بیماران اورژانسی را به کار بندد.
ششم	<p>جلسه ششم: آزمون‌های تشخیصی و نمونه‌گیری آزمایشگاهی</p> <p>مباحث: اصول نمونه‌گیری در شرایط اورژانسی (خون، ادرار، ABG)، تفسیر اولیه تست‌ها.</p> <p>تشخیص‌های پرستاری مرتبط: (ادغام با پایش و تشخیص افتراقی سایر مشکلات).</p>	<p>اهداف آموزشی (دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود):</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. اصول صحیح و ایمن نمونه‌گیری خون شریانی (ABG) و وریدی در شرایط اضطراری را به صورت عملی نشان دهد. ۲. اولویت‌بندی ارسال نمونه‌های آزمایشگاهی (مثل تروپونین، الکترولیت‌ها، فاکتورهای انعقادی) را در بیماران بدحال تشریح کند. ۳. مقادیر بحرانی (Critical Values) در آزمایشات اورژانس را شناسایی و فوراً به پزشک گزارش دهد.
هفتم	<p>جلسه هفتم: مدیریت درد، آسایش و حمایت روانی در اورژانس</p> <p>مباحث: رویکردهای کنترل درد، ارتباط درمانی با بیمار و خانواده در بحران.</p> <p>تشخیص‌های پرستاری مرتبط: اختلال آسایش، درد حاد، ترس، گيجی حاد.</p>	<p>اهداف آموزشی (دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود):</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. شدت «درد حاد» را با استفاده از ابزارهای استاندارد (مثل VAS) ارزیابی و مداخلات تسکینی (دارویی/غیردارویی) را اجرا کند. ۲. علل زمینه‌ای «گيجی حاد» (دلیریوم) در بخش اورژانس را بررسی و محیطی ایمن برای بیمار فراهم کند. ۳. تکنیک‌های ارتباط موثر برای کاهش «ترس» و اضطراب بیماران و همراهان در شرایط بحرانی را به کار گیرد. ۴. مداخلات پرستاری جامع جهت رفع «اختلال آسایش» (مدیریت دما، نور، صدا و وضعیت بدنی) را طراحی کند.
هشتم	<p>جلسه هشتم: ایمنی، جابجایی مصدوم و پیشگیری از تروما</p> <p>مباحث: اصول ارگونومی، ایمنی محیط اورژانس، تکنیک‌های جابجایی.</p> <p>تشخیص‌های پرستاری مرتبط: اختلال در توانایی جابجایی، خطر ترومای فیزیکی.</p>	<p>اهداف آموزشی (دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود):</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. تکنیک‌های صحیح و ایمن انتقال بیمار از برانکارد به تخت را با رعایت اصول ارگونومی اجرا کند. ۲. برنامه‌مراقبتی اختصاصی برای بیماران دچار «اختلال در توانایی جابجایی» (مانند بیماران مشکوک به آسیب نخاعی) تدوین نماید. ۳. عوامل محیطی و بالینی ایجادکننده «خطر ترومای فیزیکی» (مانند خطر سقوط از تخت) را شناسایی و اقدامات پیشگیرانه را اعمال کند.

ارزشیابی تراکمی

جدول زمان بندی بخش عملی

جلسه	موضوع	اهداف جلسات
اول	جلسه اول: اصول پایه، تجهیزات اورژانس و احیای قلبی-ریوی مباحث تحت پوشش: شناسایی ترالی اورژانس. احیاء قلبی - ریوی پایه و پیشرفته و مدیریت راه هوایی.	اهداف آموزشی (در پایان این جلسه دانشجو قادر خواهد بود): ۱. داروها، لوازم و تجهیزات طبقات مختلف ترالی اورژانس را نام برده و کاربرد بالینی هر یک را شرح دهد. ۲. تکنیک‌های باز کردن و حفظ راه هوایی (پایه و پیشرفته) را با استفاده از ابزارهای مناسب به درستی اجرا کند. ۳. مراحل احیای قلبی-ریوی پایه (BLS) و پیشرفته (ACLS) را بر اساس جدیدترین پروتکل‌های استاندارد جهانی (مانند AHA) روی مانکن شبیه‌ساز به صورت عملی انجام دهد.
دوم	جلسه دوم: ارزیابی پیش‌بیمارستانی، تریاژ، کنترل جراحات و شوک مباحث تحت پوشش: ارزیابی اولیه مصدوم ترومایی، تریاژ پیش‌بیمارستانی (SALT)، انتقال، جابجایی، پوزیشن و حمل مصدوم. اصول مراقبت‌های پرستاری در انواع شوک و خونریزی بانداژ و بخیه.	اهداف آموزشی (در پایان این جلسه دانشجو قادر خواهد بود): ۱. الگوریتم تریاژ پیش‌بیمارستانی (SALT) را برای دسته‌بندی و اولویت‌بندی مصدومان در سناریوهای فرضی به کار گیرد. ۲. روش‌های ایمن بی‌حرکت‌سازی، پوزیشن‌دهی، جابجایی و انتقال مصدومان ترومایی را با رعایت اصول بیومکانیک و حفظ ستون فقرات اجرا کند. ۳. انواع شوک (هیپوولمیک، کاردیوژنیک، توزیعی و...) را بر اساس علائم بالینی تشخیص داده و مداخلات پرستاری و مایع‌درمانی اورژانسی را اجرا کند. ۴. انواع زخم‌ها و خونریزی‌ها را ارزیابی کرده و تکنیک‌های صحیح بانداژ و انواع روش‌های بخیه زدن را به صورت عملی روی مدل انجام دهد.
سوم	جلسه سوم: مدیریت جامع تروما (عمومی و اختصاصی) مباحث تحت پوشش: اصول مراقبت‌های پرستاری در تروما به بدن و ترومای چندگانه (مولتیپل تروما). اصول مراقبت‌های پرستاری در تروما و صدمات ناحیه شکم. اصول مراقبت‌های پرستاری در تروما و صدمات ناحیه ادراری - تناسلی.	اهداف آموزشی (در پایان این جلسه دانشجو قادر خواهد بود): ۱. فرآیند ارزیابی اولیه و ثانویه (Primary & Secondary Survey) را در بیماران مبتلا به ترومای چندگانه سیستماتیک اجرا کند. ۲. علائم تهدیدکننده حیات در ترومای نافذ و بلانت شکم را شناسایی کرده و مراقبت‌های پرستاری اورژانسی (مانند مدیریت بیرون‌زدگی احشاء یا خونریزی داخلی) را اعمال کند. ۳. آسیب‌های شایع در ترومای سیستم ادراری-تناسلی را تشخیص داده و اقدامات پرستاری لازم (از جمله پایش همودینامیک و مدیریت سوندگذاری در صورت مجاز بودن) را برنامه‌ریزی و اجرا نماید.
چهارم	جلسه چهارم: اورژانس‌های محیطی، مسمومیت‌ها و گزیدگی‌ها مباحث تحت پوشش:	اهداف آموزشی (در پایان این جلسه دانشجو قادر خواهد بود): ۱. تظاهرات بالینی و سندرم‌های سمی (توکسیدرم‌ها) در انواع مسمومیت‌های دارویی و شیمیایی شایع را تفکیک کرده و مداخلات سم‌زدایی و تجویز پادزهرها را اجرا کند.

<p>۲. اقدامات اولیه و مراقبت‌های پرستاری اختصاصی در مواجهه با انواع گزیدگی‌ها (مار، عقرب، حشرات و...) را به درستی به کار بندد.</p> <p>۳. پاتوفیزیولوژی اورژانس‌های محیطی نظیر گرمزدگی و سرمازدگی را توضیح داده و روش‌های تعدیل دمای بدن را به صورت ایمن اجرا کند.</p> <p>۴. مداخلات پرستاری فوری و حیاتی جهت احیاء و تثبیت وضعیت بیماران دچار غرق‌شدگی، برق‌گرفتگی و سوختگی‌های تشعشعی را طراحی و پیاده‌سازی نماید.</p>	<p>اصول مراقبت‌های پرستاری در مسمومیت و گزیدگی‌ها.</p> <p>اصول مراقبت‌های پرستاری در اورژانس‌های محیطی (گرمزدگی، سرمازدگی، برق‌گرفتگی، غرق‌شدگی و سوختگی با اشعه).</p>	
<p>ارزشیابی تراکمی</p>		